



Udlændinge- og
Integrationsministeriet

Styrelsen for International
Rekruttering og Integration

Prøve i Dansk 3

Maj-juni 2021

Skriftlig del

Teksthæfte

Læseforståelse 2

Delprøve 2A: Hvem har ansvaret for
klimaet?

Delprøve 2B: Arbejdsløshed blandt
nyuddannede akademikere

Der er et teksthæfte og et opgavehæfte.
Læs først instruktionen i opgavehæftet.

- Hjælpemidler: Ingen
- Tid: 65 minutter

Klimavenlig hverdag

Flere og flere familier vælger at tage mere hensyn til miljøet, end de har gjort før. Nogle træffer små beslutninger, mens andre lægger hele deres livsstil om.

Marianne Andresen står i køkkenet sammen med sin yngste søn og snitter grøntsager. De skal have en pastaret, men den bliver uden kød, og grøntsagerne er lokale. For fire år siden besluttede Marianne og hendes mand, Torben Bruun, at lægge deres livsstil helt om. Aften efter aften kunne de i fjernsynet se på og høre om konsekvenserne af den store CO₂-udledning, som specielt vestlige lande har haft i de sidste hundrede år. Men mens mange måske venter på en politisk løsning på klimaproblemerne, så valgte Marianne og Torben at tage et personligt ansvar. De har byttet bilen ud med pendlerkort og cykler, har skåret ned på kødet og har købt færre flybilletter end før.

”Selvom der er ambitiøse, politiske mål for en løsning af klimaproblemerne, mener både min mand og jeg, at vi også må tage et personligt ansvar. Om ti år er det måske for sent! Vi ønsker også at være gode rollemodeller for vores børn ved selv at gøre noget. Vi synes, det er vigtigt, at børn lærer, at man *skal* gøre noget, når situationen er så alvorlig, som den er nu,” siger parret.

Ny livsstil, nye vaner

Men én ting er at få en god idé, en anden ting er at føre den ud i livet. ”Vi vidste godt, at det ville blive svært, og at noget ville blive sværere end andet. Men vi blev overraskede over, hvad der egentlig var svært i praksis. Selv har jeg altid taget bilen til og fra arbejde, og jeg troede ikke, jeg kunne vænne mig til toget. Men det kunne jeg, og det gik endda hurtigt. Det har været sværere for mig at undvære kød på middagsbordet, men jeg er efterhånden ved at vænne mig til det. Derimod har jeg stadig svært ved, at vi må begrænse, hvilke lande vi holder ferie i. Vi flyver nemlig ikke længere, når vi skal på ferie, så vi rejser kun i Europa og ikke til eksotiske lande langt væk, og det savner jeg,” siger Torben Bruun.

Her adskiller han sig nok fra flertallet. For de fleste familier vil det sikkert være madvanerne, der er sværest at lave om på, ligesom det kan være svært at vænne sig til offentlig transport, hvis man har været vant til at køre selv. Til gengæld er det måske ikke så vigtigt, om sommerferien går til Berlin eller Bangkok. Det vigtigste er som regel, at man rejser sammen.

Gode råd til andre familier

Det er de færreste familier, der omlægger deres vaner så radikalt, og det er måske ikke så under-

ligt. En grønnere livsstil handler ikke bare om at forbruge mindre og forbruge på en anden måde. Det handler i høj grad også om identitet og følelser. Mange familietraditioner, fx søndagsmiddag eller juleaften, involverer store mængder af kød og har gjort det i generationer.

”Før man gør noget som helst andet, bør man sikre sig, at familien bakker op om projektet og har mod på at udfordre de gamle vaner. Ellers risikerer man både, at projektet mislykkes, og at nogle bliver sure,” siger Marianne.

Det er Torben enig i: ”Uden opbakning går det selvfølgelig ikke. Desuden er det en god idé at undersøge grundigt, hvor det kan betale sig at skære ned på forbruget. Der findes masser af gratis CO₂-beregnerne på nettet, som kan hjælpe en til at finde ud af, hvor man får mest ud af at begrænse sin CO₂-udledning. Måske behøver man ikke undvære juleanden og de traditionsrige måltider med familien, hvis man fx sælger bilen og køber et pendlerkort i stedet.”

Klima og ansvar

Der er efterhånden bred enighed om, at klimaproblemerne er menneskeskabte og vil forværres, hvis der ikke gøres noget. Men hvad kan forbrugere og politikerne gøre for at vende udviklingen?

Den globale opvarmning skyldes drivhusgasser. Men drivhusgasserne har ikke udelukkende en negativ indvirkning på klimaet. Drivhusgasser findes faktisk naturligt i Jordens atmosfære. Fx er vanddamp og CO₂ drivhusgasser. Var det ikke for drivhusgasserne, ville gennemsnits-temperaturen på Jorden være omkring minus 18 grader, og livet på Jorden ville være helt forskelligt fra det liv, vi kender.

Mennesker har altid udledt drivhusgasser. Problemet er, at vi udleder mere end tidligere, blandt andet CO₂. Siden den industrielle revolution i midten af 1800-tallet, har vi brændt store mængder kul og olie af. Det har betydet højere velstand for mange mennesker. Men det har også betydet mere udledning af CO₂ i atmosfæren.

I dag er gennemsnitstemperaturen cirka 15 grader, men hvis den bliver bare et par grader højere, får det alvorlige konsekvenser. Vi vil fx opleve flere oversvømmelser, skovbrande og perioder med tørke. Vandstanden i havene vil også stige og gøre mange områder ubeboelige. Der er derfor stor politisk og folkelig interesse for at nedbringe udledningen af CO₂ i atmosfæren.

Kødproduktion

Et meget omdiskuteret emne i klimadebatten er kødforbrug. Det skyldes, at der udledes meget sto-

re mængder CO₂ i kødproduktionen. Der udledes mere end i hele transportsektoren. Samtidig belaster produktionen af kød jorden og vandressourcerne. Det vil altså give god mening at begrænse folks forbrug af kød. Men er det rimeligt, at staten gennem kampagner og fx afgifter på kød er med til at bestemme, hvad folk spiser?

Det mener Morten Ebbe Juul Nielsen ikke. Han er lektor ved Institut for Medier, Erkendelse og Formidling ved Københavns Universitet. "De fleste vil nok erklære sig enige i, at staten ikke skal detailregulere vores fødevarerforbrug. Det, vi spiser, og måden vi spiser på, er dybt personlig og ofte forbundet med stærke personlige, sociale og kulturelle forestillinger."¹

Han mener derfor, at mange mennesker vil opleve det som et for stort indgreb, hvis staten blander sig i, hvad de spiser. Og han er ikke umiddelbart tilhænger af, at staten regulerer, om folk fx spiser kød eller ej. "I første omgang må vi lade det være op til markedet og forbrugeren, og hvis det ikke er nok, så må politikere og lobbyister arbejde for at få globale regler sat op," siger han.²

Det svære valg

Det er dog ikke alle, der er enige i, at forbrugere og markedet selv kan løfte opgaven med at løse

1 *Det svære valg. Udfordringer for den etiske forbruger*, side 146. Udgivet af Det Ethiske Råd 2015.

2 <https://foodculture.dk/miljoe-og-klima/klima/2014/er-klimaet-forbrugerens-ansvar>, hentet den 13. februar 2019.

klimaproblemerne. ”Ser man på de mange befolkningsundersøgelser, der er lavet, så er det klart, at stort set alle borgere i dag har hørt om klimaforandringer eller global opvarmning,” fortæller Jesper Ryberg, der er professor i etik og retsfilosofi på Roskilde Universitet. ”Men det er også klart, at dette ikke er det samme som, at man har viden om det.”³

Mange mennesker har altså kendskab til klimaproblemerne, men de ved ikke, hvordan de kan være med til at løse dem. I et stort studie fra to amerikanske byer (Portland og Houston) tilkendegav folk, at de ikke havde ændret adfærd som følge af klimaproblemerne. De vidste ganske enkelt ikke, hvad de skulle gøre.

En anden grund til, at folk ikke gør noget, er, at det ikke er klart, hvem der egentlig har ansvaret for klimaforandringerne. Det er selvfølgelig ikke den enkelte forbruger alene. Den enkelte forbruger har kun en meget lille andel i de katastrofer, man kan følge i nyhederne. Og når man ikke føler, at man er direkte ansvarlig for noget, så føler man sig ikke så forpligtet til at gøre noget ved det.

Fremtidsblindhed

Endnu en grund er det, Jesper Ryberg kalder ”fremtidsblindhed”. For mange mennesker, specielt i den vestlige verden, er klimaproblemet stadig et noget abstrakt problem. Det er et problem, vi har kendskab til, men det er måske ikke et problem, vi rigtigt kan forholde os til. ”Vi har meget

svært ved at reagere på klimaproblemet, fordi vi oplever, det ligger ude i fremtiden, og fordi vi ikke har klare billeder på nethinden. Klimaproblemet trigger først vores hjerner, når kælderen flyder med vand, og det er meget sent at reagere, hvis det drejer sig om at reducere drivhusgasser.”⁴

Klimaproblemet opleves altså ikke som et akut problem, men som et abstrakt problem i en fjern fremtid. Men det opleves også som et problem, der geografisk set er fjernt for mange mennesker i Vesten. I Vesten oplever man klimaforandringerne som noget, der først og fremmest rammer langt væk. Forandringer, der er på tidslig og geografisk afstand af os selv, berører os ikke følelsesmæssigt på samme måde som forandringer, der sker helt tæt på os: ”En forudsætning for handling er, at vi påvirkes følelsesmæssigt af problemet. Det er i den følelsesmæssige reaktion, at drivkraften for handlen ligger,” siger Jesper Ryberg.⁵

Så hvad kan forbrugerne og politikerne gøre for at løse klimaproblemerne? Er der en løsning, der ikke involverer, at staten skal regulere, hvad vi spiser, og som heller ikke lægger hele ansvaret over på forbrugeren? Måske. Jesper Ryberg håber på en kollektiv bevægelse: ”For at der opstår en bevægelse blandt folk, må man sætte lokale initiativer i gang. Vi skal føle os som en del af et større projekt, hvor vi oplever, at vi gør noget sammen.”⁶

⁴ Se fodnote 2.

⁵ *Det svære valg. Udfordringer for den etiske forbruger*, side 86. Udgivet af Det Ethiske Råd 2015.

⁶ Se fodnote 2.

³ *Det svære valg. Udfordringer for den etiske forbruger*, side 84. Udgivet af Det Ethiske Råd 2015.

Arbejdsløshed blandt nyuddannede akademikere

Det går godt for samfundsøkonomien, og der er færre arbejdsløse. (0)... er der blandt nyuddannede akademikere nogle, der går arbejdsløse længe.

Thea Holm er kandidat i kunsthistorie. Hun blev færdig med sin uddannelse for halvandet år siden. Som andre nyuddannede akademikere med sprog, historie eller kultur på eksamensbeviset har hun svært ved at finde et job inden for sit fagområde.

Hun har været til mange samtaler i jobcenteret og på kurser i jobsøgning, og hun har været i praktik på et museum. Et job er det (1) ... endnu ikke blevet til, og hendes dagpenge, som hun har fået, siden hun blev færdig som kandidat, stopper snart: "Det er meget frustrerende at bruge så lang tid på at skrive ansøgninger og søge efter jobs på nettet. Til sommer stopper mine dagpenge, og så skal jeg finde et job," siger hun.

I Danmark kan man få dagpenge som nyuddannet, hvis man er arbejdsløs og er medlem af en A-kasse. Man kan få dagpenge i to år i træk, og man har derfor relativt god tid til at finde et job.

Der er nogle, der mener, at den mulighed kan være en (2) ... , at der går lang tid, inden nogle nyuddannede får det første job.

Thea (3) ... da heller ikke, at dagpengeperiodens længde har haft betydning for, at hun endnu ikke har fundet et job. Uden den lange dagpengeperiode mener hun, at hun hurtigere ville være gået i gang med at søge job uden for sit fagområde: "Man ved jo, at man får dagpenge de første to år, og det betyder noget for, hvor bredt man søger lige efter, man er blevet færdig med sin uddannelse. Hvis man skal have folk hurtigere ud på arbejdsmarkedet, er det måske (4) ... at ændre reglerne," mener hun.

Da Theas dagpengeperiode (5) ... er tæt på at udløbe, er hun begyndt at se efter jobs udenfor sit fagområde, blandt andet som lærervikar i folkeskolen.

Der er forskellige (6) ... , at nyuddannede som Thea går ledige i lang tid. Mange af disse er negative, fordi mange mener, at nyuddannede bør tage et midlertidigt ufaglært job i stedet for at gå arbejdsløse. Også fra politisk side er der flere, der

mener, at de ledige skal ud og finde sig et arbejde så hurtigt som muligt: ”Indtil man finder drømmejobbet, må man tage de job, der er. Bare fordi man har taget en længere uddannelse, skal man ikke være for fin til at tage det første og det bedste job, der byder sig,” siger Hans Andersen, der er beskæftigelsesordfører for partiet Venstre.¹

Formand for Dansk Magisterforening, Camilla Gregersen, mener (7) ..., at de højtuddannede primært skal søge job, der passer til deres uddannelse: ”Det er jo spild af skatte kroner, at samfundet bruger en masse ressourcer på at uddanne folk, hvis de så ikke bruger deres uddannelse,” siger hun.²

Hun hører desuden, at arbejdsgiverne igen og igen siger nej tak til overkvalificerede ansøgere, der søger et lavtlønnet job, fx i Netto. Dermed virker det ikke, som om der overhovedet er (8) ... at

ansætte de højtuddannede i de lavtlønnede brancher, mener Camilla Gregersen.

1 <https://www.a4nu.dk/artikel/minister-til-ledige-akademikere-tag-job-i-netto>

2 Avisen.dk 6.10.2018: Chefer til ledige akademikere: Et ufaglært job pynter på CV'et.

